

Izjava ob 4. zjutraj.
Stane mesečno Din 45.—; za ino-
semašvo Din 40.— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5/1
Telefon šte. 72, pošti tudi
šte. 24

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54 — Telefon št. 35

Ispravniki oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4 — Telefon št. 499

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem (ek. zavoda): Ljubljana
št. 11.842 — Praha št. 78.130
Wien, Nr. 105.621

Režim RR obnovljen in postavljen pod vojaško kontrolo

Po večdnevni pogajanjih in ko je sinoči bila lista vlade RRR že gotova, se je ponoči cela prvotna kombinacija razbila. Klerikalci so bili izločeni, Pucija so radičevci izrgli. V vlado sta bila imenovana dva odlična generala. Novi ministri so ponoči prisegli. — Provizoričen značaj nove vlade.

Ljubljana, 24. decembra.

Od včeraj je kriza začela iznenada hiteti. Dovolj je bilo časa danega strankam, da se dogovore. Zunanja in notranja situacija države sta zahtevali, da se takoj dobi odgovorno vlado.

Že 23. t. m. je g. Uzunović od zgoraj dobil nujni poziv, da svojo nalogo dovrši, sicer da se bo moralo smatrati, da skupščina ni sposobna za delo in bi se moralo pristopiti proučevanju volilnega mandata. To je seveda delovalo v radikalskem klubu. Obe njegovi frakciji se bojita volitev. V tej sili je g. Uzunović pozval g. Korošca, da mu z Nikličem pomore do delovne večine. Ta poteza je bila posrečena, kajti ne neposredna posledica je bila takojšnja in popolna kapitulacija g. Radiča. Le-ta je sporočil, da je pripravljen na vse, da umika vse dosedanje pogoje zlasti glede agrara v Dalmaciji, glede zakona o izenačenju davkov in tudi v osebnem oziru, da ne zahteva ničesar, pač pa, da se hoče i v tem oziru se razgovarjati samo, ako pride Pavel Radič mesto g. dr. Šibenika v vlado. Radiču je bil v tem oziru v pomoč odhod g. Pucija, ki je v najvažnejšem trenutku zapustil Beograd, v trenutku, ko je šlo za vstop SLS v vlado in za stvorenje novih pogojev za vlado, kjer se je dalo tudi za slovensko gospodarstvo marsikaj doseči.

Današnji dan je minil v razpravah glede portfeljev. Radiču je bilo na tem, da, če že sam ne more v vlado (kar so si radikali že včeraj odločno izprosil), naj bi čim več njegove familije prišlo v vlado, in sicer je forsiral svojega nekakega Pavla Radiča in zeta inž. Košutiča.

Tudi SLS je šla v boj za portfelje, stvarnih zahtev ni stavila niti glede akcije za poplavlence, ni glede davkov za l. 1927., ni glede definitivnega zakona o neposrednih davkih, ni glede uradnih doklad. Zahtevala je vse 3 portfelje in oba velika župana v sloveniji za dva v naprej nominirana kandidata, dalje direktorja za železnice v Ljubljani. Končno je popustila svoje zahteve na dva portfelja, stavila za (očividno) v tajnem sporazumu z Radičem pogoji, da mora g. Pucelj iz vlade. Radičevci so na to pristali, češ da je Pucelj že oktobra izjavil, da je vstop SLS v vlado nujna potreba in da se on «prav rad» umakne, ako bi se to želelo.

Tako je bil ob 10. zvečer sporazum s SLS že gotov i bi dobili klerikalci dva mandata. Ker se je ves položaj iznenada spremenil. Vzroki doslej niso znani, a domnevati se mora, da so se radikali in radičevci pač spraševali, čemu jim je še potrebna prisotnost klerikalcev, če že itak morajo drug drugega reševati in prenašati. Kompromitirala sg SLS dovolj s tem, da so jo speljali na led in jo tam pustili brez usmiljenja zmzniti.

Kar se tiče g. Pucija, se je kakor še malokdaj obistinila stara prislovica: Kdor drugim jamo koplje, sam v njo pade. Način seveda, kako ga je g. Radič izvajal v prid svojemu zetu inž. Košutiču, je tudi za naše razmere tako nečuden, da mu zamašimo čemo para v parlamentarni zgodovini.

Vlada g. Uzunovića je slabotna. Ona ne pove nikomur nič, ne inozemstvu ne notranjosti. To je vlada zadrege in paničnega strahu pred volitvami. Vlada, ki naj podaljša bomo življenje sedanjemu upravnemu sistemu za par tednov, najdalj preko oblastnih volitev. Novi ministri zunanjih zadev dr. Perić je oseba brez tradicije v tem resoru, še nepopoln bel list. Finančni minister dr. Bogdan Marković je odličen bančni direktor, a brez upravne prakse. Kakšna bo pač iskrenost v novi vladi, ko je g. Marković še nedavno v listih s svojim podpisom ljuto napadal g. Perića kot nesposobnega, češ da ni znal urediti budžeta! V vladi so porazdeljeni kakor na medsebojni straži i pašičevci i antipašičevci, zraven pa je «poročica Stipe Radiča».

Kot poseben karakteristikon nove

BEograd, 24. decembra. p. Danes ponoči je bila imenovana nova vlada g. Uzunovića. Ob 10.40 zvečer so novi ministri bili sprejeti v avdijenci ter so položili prisego. Ko so ob četrh na 12. odhajali iz dvora je bila objavljena sledeča ministerska lista:

Nikola Uzunović, predsedstvo;
armijski general Stevo Hadžić, vojska in mornarica;
Milorad Vujić, vere;
Miša Trifunović, prosveta;
dr. Slavko Miletić, narodno zdravje;
Boža Maksimović, notranje zadeve;
Pavle Radič, agrarna reforma;
inž. Avgust Kosutić, gradjevine;
dr. Benjamin Šuperina, pošte;
dr. Ivan Krajač, trgovina in industrija;
dr. Ninko Perić, zunanje zadeve;
dr. Bogdan Marković, finance;
armijski general Svetislav Milosavljević, promet;
Milan Simonović, šume in rude;
dr. Vasa Jovanović, izenačenje zakonov;
dr. Milan Srškić, pravda.

Poljoprivreda in socialna politika sta ostali nezasedeni. Prvi resorst zastopa dr. Vasa Jovanović, drugi pa Milan Simonović.

Kako je prišlo do nove vlade

Beograd, 24. decembra. p. Danes so se ves dan vršila pogajanja med radikali, radičevci in klerikalci. Nastale so opetovano težkoče, ker so radikali zahtevali od HSS in SLS vse mogoče koncesije. Glede delovnega programa je v bistvu ostalo pri starem, kakor je bilo razglašeno že povodom prve instalacije režima RR leta 1925. Klerikalci so zahtevali nekatere strankarske koncesije v Sloveniji. Tu je prišlo do konfliktov z radičevci, ki so za sebe zahtevali nekaj vpliva. Nekaj časa je izgledalo, da se bodo pogajanja ponesrečila, zlasti ker so radikali, čim so videli, da hočejo radičevci in klerikalci za vsako ceno v vlado, postali zelo odločni zlasti glede garancij, ki jih ima dati Radič za bodoče svoje obnašanje in pa glede avtonomističnega stališča klerikalcev. Radičevci so že dopoldne popustili v vsem, glede klerikalcev pa se je z vnaemo iskala formula, ki bi v stvari pomenila popolno resignacijo SLS na njen avtonomistični program, a formalno ne bila tako ostra, kakor svoječasnno kapitulacijska formula radičevcev.

Med 11. in 12. dopoldne sta bila pri Uzunoviću radičevski mešetar Mita Dimitrijević ter dr. Korošec, ki je še pozneje opetovano prihajal v ministersko predsedstvo.

Radič izključen, Pucelj izločen

Dopoldne se je vršila skupna konferenca radikalskih ministrov s Pavlom Radičem in dr. Korošcem. Razprava je bila dolgotrajna in se je glavni prepir najprej sukal okrog razdelitve portfeljev in osebnih vprašanj. Radičevci so poskušili s kandidaturom Stjepana Radiča, ki pa je bila od radikalov a linije odklonjena. Mnogo preglavice je radikalom delal portfelj ministristva za zunanje zadeve, ker radikali nimajo za ta resort nobenega usposobljenega kandidata, na drugi strani pa pod nobenim pogojem niso hoteli izročiti tega ministristva iz rok. Tako je prišlo, da je dosedanj finančni minister dr. Perić moral prevzeti zunanji resort, dočim so finančno ministristvo izročili gen. ravnatelju Hipotekarne banke, dr. Bogdana Markovića. Radičevci so pustili pasti ministra Pucija, ki je, kakor se že nekaj časa govori, izgubil Radičevo milost. Mesto tega je Radič odredil svojega zeta inž. Košutiča, da vstopi v vlado.

Militarizacija ministristva prometa

Najbolj pomembno vprašanje pa je bilo pokrenjeno, ko je g. Uzunović postavil zahtevo, da se resort ministristva saobračaja militarizira ter se za ministra postavi armijski general Svetislav Milosavljević. Ta kandidatura je vzbudila največjo senzacijo, ker je znano, da je Radičeva stranka tega generala svojčas radi njegove odločnosti proti njenemu subverzivnemu delovanju največ napadala. V ostalem je general Milosavljević znan kot odličen vojaški strokovnjak v prometnih vprašanjih.

Ni manj pomembno je bilo, ko je g. Uzunović prezentiral za ministra voine in mornarice kraljevega adjutanta generala Stevo Hadžića, katerega vloga v Davidović-Koroščevi vladi je znana in s katerega vstopom v kabinet je še posebej poudarjen provizoričen značaj te vlade.

viade je zabeležiti udeležbo dveh odličnih generalov. Novi minister prometa general Milosavljević je na glasu kot odličen poznavalec prometnih vprašanj, general Hadžić je kot kraljev osebni adjutant že opetovano igral važno misijo v političnem razvoju. Navzočnost teh dveh visokih oficirjev v obnovljeni RR vladi znači postavitev režima pod vojaško kontrolo in izročitev njegove usode rokam vojaških dostojanstvenikov.

Tako se pričena novo življenje režima RR pač ne v znamenju božičnih praznikov, ki jih v ostalem v Beogradu danes še ne praznujejo, temveč je

nova vlada petkova vlada. Izid krize je povrh strahovito ponizanje SLS in slovenskih radičevcev. Postopanje napram njim je bilo bagatelno in je v stari in deliki nečuvno, a kdor ve, kako grdo se ta gospoda baš zadnje dni obnaša proti drugim, ne more reči, da je lekcijska nezaščena. Ali bo kaj koristila?

Ostale stranke, zlasti SDS so mirno opazovale pehanje za vladnimi stolci. Vidi se, kako umestna je bila predvidnost, ki sta jo pokazali obe demokratski stranki. Petkovo vlado Uzunović-Radič bo pobral že januarski mraz, vsekakor pa oblastne volitve.

Glavno vprašanje je bila razdelitev portfeljev

Končno je bilo ugotovljeno: radikali dobé 10 portfeljev, radičevci štiri portfelje, in sicer ministristva agrara, pošte, trgovine in gradjevin, klerikalci 2 portfelja, ministristvi poljoprivrede in socialne politike, ministristvo voine prevzame general Hadžić, ministristvosaoobračaja general Milosavljević.

Program vlade ostane neizpremenjen.

Narodna skupščina se sestane šele po oblastnih volitvah.

Mesta državnih podsekretarjev se zasedejo pozneje.

Klerikalci in radičevci so se izrecno obvezali, da ne bodo v vladi stavili nobenih zahtev, ki bi se protivile dosedanj liniji prejšnjega režima, zlasti tudi ne v zadevi davčnega, uradniškega vprašanja ter od prejšnje vlade izdelanega proračuna.

Klerikalci so pristali na kompromisno formulo, da SLS izbriže avtonomistično točko na ta način iz svojega programa, da bo v bodoče opustila vsako agitacijo zanj ter govorila in pisala le o «širokih samcupravah».

Zvečer ob 6. je odšel g. Uzunović na dvor ter je ostal pri kralju do 8. Medtem se je dr. Korošec sestel z Ljubo Davidovićem, dr. Spahom in dr. Marinkovićem, katerim je skušal pojasniti politiko SLS z razmerami v lastni stranki, ki da silijo klerikalce v vlado. Razgovor je bil jako mučen.

Zagonetni dogodki za kulisami

Po Uzunovićevem povratku iz dvora so se konference v ministerskem predsedništvu nadaljevale ter so radikali, radičevci in klerikalci reševali osebna vprašanja. Pri radikalih se je pokazal ojačen vpliv pašičevcev. Doktor Korošec je prezentiral kot ministerska kandidata posl. Vesenjaka in dr. Golarja, prvega za poljoprivredo, drugega za socialno politiko. Naenkrat so se pojavile nove težkoče. Radikali so pričeli postavljati napram klerikalcem zahteve, ki so bile očividno izkonstruirane tako, da bi jih klerikalci ne mogli sprejeti. O tem se je šele naknadno izvedelo. Novinarjem, ki so čakali v ministerskem predsedstvu, je bilo sporočeno, da je vlada RRR gotova in da bo ukaz okrog 10. ure podpisan, nakar novi ministri takoj položijo prisego.

Vzbudilo je precej pozornosti, ko je proti 10. zvečer minister doktor Srškić naglo odšel v dvor. Kratko po njegovem povratku je dr. Korošec očividno silno slabe volje zapustil ministersko predsedstvo, odklonil novinarjem vsako izjavo ter odšel domov. Dogodek se je živahno komentiral, toda nihče mu ni pripisoval posebne važnosti. Smatralo se je, da je dr. Srškić prinesel iz avdience podpisan ukaz o imenovanju nove vlade RRR.

Nekaj minut po tridesetih na 11. zvečer je g. Uzunović s člani nove vlade odšel na dvor. Novinarjem ni nikdo hotel zaupati definitivne liste, češ vse se bo izvedelo pozneje.

Člani nove vlade so ostali pri kralju do četrh na 12. Ker so bili nekateri v zadnjem trenutku poklicani s svojih stanovanj, novinarji ves čas niso mogli kontrolirati celotne sestave novega kabineta.

Senzacionalno presenečenje

Ko se je vlada vrnila od zaketve, je bila lista novih ministrov objavljena. Na največje presenečenje na njej ni bilo klerikalcev. V zadnjem trenutku se je moralo dogoditi nekaj posebnega, in sicer tako nepričakovano, da ni bilo časa zasesti resortov, ki sta bila prvotno določena za klerikalce. Na burna povpraševanja novinarjev so ministri odgovarjali zelo izogibajoče, češ dr. Korošec se ni imel časa se sporazumeti z vodstvom svoje stranke v Ljubljani glede oseb, ki naj vstopijo v vlado in bo to najbrž storil prihodnje dni. Seveda temu pojasnilu ni nikdo verjel. Novinarji so iskali dr. Korošca, a ga niso mogli najti. Trdilo se je, da se je odšel domov.

Od radikalske strani se zatrjuje, da so bili dr. Korošcu v zadnjem trenutku postavljeni nekateri pogoji, ki jih je težko sprejeti in da je vsled tega malo verjetno, da bi mogla SLS še v vlado. Med pašičevci pa so govorili, da so radikali potem, ko je dr. Korošec v vsem kapituliral, klerikalce v zadnjem trenutku izigrali. Speljali so jih na led, kompromitirali ter končno blamirali.

Splošno prepričanje je, da predstavlja nova vlada provizorij, ki bo trajal največ do oblastnih volitev ter je le za to tu, da se medtem pripravijo druge odločitve. Seveda ne manjka tudi takih, ki vidijo nesrečni začetek nove vlade že v tem, da je imenovana v petek.

Potek zadnje vladne krize

6. decembra ob 10.: demisijska celokupne vlade RR.

7. decembra: mandat g. Uzunovića za sestavo parlamentarno delavne vlade brez kake omejitve.

9. decembra je g. Uzunović radi ofenzive g. Nikole Pašića vrnil mandat.

14. decembra dobi g. Uzunović po smrti g. Pašića zopet mandat za sestavo široke koalicije. Radič pravi: Umrli je Pašić, ostalo je 130 Pašičevcev.

21. decembra dobi po izjavljeni akciji g. Uzunovića mandat za sestavo široke delovne vlade g. Ljuba Davidovića.

22. decembra vrne mandat g. Davidovića. Njegov mandat tokrat ni omejen in se glasi na sestavo delovne vlade.

24. decembra obnovi g. Uzunović vlado RR. V kabinetu, ki je bil zaprišečen ob 22.40, sta to pot tudi dva generala.

Uzunović o svoji novi vladi

Novo vlado RR je sestavil isti g. Nikola Uzunović, ki je podal 6. t. m. ostavko celokupne RR vlade z utemeljitvijo, da je glavni vzrok ostavke nemožnost nadaljnega dela v skupščini, ki izvira iz težkoč z radičevci. G. Uzunović je takoj po ostavki vlade — dne 6. t. m. — ostro nastopil proti režimu RR ter zlasti proti svojim zaveznikom radičevcem. Tedaj je med drugim izjavil: «Radičevci niso postali samo neznošni, temveč so se pričeli posluževati takih manir v svojih govorih in v svojem delovanju, kakršne še niso bile zabeležene v našem parlamentarnem življenju. Z eno besedo, zavezniki so postali nevzdržljivi.»

Degradacija generala Gajde

Praga, 24. decembra. s. Na sklepni obravnavi disciplinarne komisije bil general Gajda obsojen na popolno vojaško degradacijo. Obsodba mu v branjuje nositi vojaško uniformo. Gajdi je tudi prikrajšana pokojnina. Preiske proti generalu se je omejevala samo na delovanje Gajde v Češkoslovaški, njegovo preteklostjo v Srbiji in na Ruskem se sodišče ni bavilo.

Strahovit potres v Kolumbiji in Ekuadoru

Berlin, 24. decembra. s. «Acht-Uhr-Blatt» poroča iz Lime, da sta postala Ekuador in Kolumbija v Ameriki žrtvi potresne katastrofe. Najmočnejši potres so čutili v obmejnih distriktih, kjer je bilo mnogo človeških žtev. Sunki so bili tako močni, da so pretrgane vse zveze in so prizadeti kraji odrezani od sveta. Radi tega manjkajo natančnejši podatki o nesreči. Ameriška vlada je že dovolila večje denarne podpore, da se pomaga prebivalstvu, ki je brez hrane in strehe.

Požar na božični večer

Na dvorišču Oražmova Dijaškega doma.

Včeraj zvečer okoli 6. ure so zapazili sosedje Oražmova Dijaškega doma v Wolfovi ulici, da se iz Severjevih skladišč ki leže v zadnjem delu poslopja, valijo oblaki dima. Med stanovalci je nastala velika panika. Ljudje so bežali na prosto, obenem pa so obvestili policijo in gasilsko postajo.

Na mesto nesreče je dospel policijski ravnatelj dr. Guštin z asistenco istočasno se je pojavila na gorišču tudi Mestna in prostovoljna požarna bramba. Prvo je vodil Ivan Furlan, drugo pa Anton Kadunc. Gasilci so takoj stopili v akcijo. Gašenje pa je bilo precej oteženo, ker je bil vodovod precej od rok in je bilo treba napeljati vodo z Marijinega trga.

Sosedna stanovanja so bila izpraznjena. Šele energičnemu nastopu gasilcev se je posrečilo, ogenj toliko lokalizirati, da je bila vsaka nadaljna nevarnost izključena.

Zgorelo je precej sena, škoda je dokaj znatna. K sreči pa je bila vsaj večja nesreča preprečena. Prostorov, v katerih je izbruhnil ogenj, s namreč držijo stanovanja, ki so pa ostala nepoškodovana.

Božič v zimi in snegu

Veliki snežni meteži v celi državi.

Zagreb, 24. decembra. p. Iz vseh krajev prihajajo poročila o velikih snežnih metežih in o nepričakovanih mrazovih. V Primorju ter v Dalmaciji je nastopil hud mraz. Splitska okolica je v snegu in tudi v Splitu samem je snežilo, vmes pa je brila ostra ledena burja.

V Zrmanji je razsajal snežni orkan. Vihar je nosil sneg s tako naglico, da je v kratkem zatrpal železniško progo. Na nekaterih mestih je zapadlo čez en meter snega. Dasi se je storilo vse, da bi postala proga zopet porabna za promet, ni vse skupaj nič izdalo. Sreč je sproti nalezaval tako gost, da je vlak iz Zagreba proti Splitu običajni ter se moral vrniti v Kln ter počakati ondaj na postaji.

Odpovedi prihajajo poročila tudi o močni burji. Potniški vlak, ki je odšel iz Za-

greba proti Splitu, ni mogel nadaljevati vožnje do cilja. Moral se je ustaviti v Lički Jesenic.

Izmed prog je za sedaj že edina prosta sušaka proga. Vendar se je bati tudi na tem delu prometnih ovir. Železniška direkcija je radi tega že poslala posebne oddelke, da sproti očistijo sneg s tračnic. Iz Gorskega kotarskega javljajo, da je tudi tam zapadel sneg na debele.

Z znatnimi zamudami prihajajo v Zagreb tudi vlaki iz Beograda. Beograjski tranzitni brzdavak je prišel v Zagreb - triurno zamudo. Tudi telefonske zveze so deloma potrgane. Zagreb nima zveze s Sušakom. Pokvarjena je tudi ena zveza z Beogradom ter z mnogimi drugimi kraji.

Zagreb leži pod debelo plastjo snega. Toploter kaže 5 do 8 stopinj pod ničlo.

Pacifistični pokret v Franciji

Zahteva po odstranitvi nesoglasij med Francijo in Nemčijo in po sodelovanju vseh evropskih narodov, da se zasigura trajen mir.

— Pariz, 24. decembra. Francoski pacifist baron Robert Faber-Luce je napisal v «La droite Nouvelle» članek o pacifističnem pokretu, ki se je pojavil v Franciji. Nov pokret stremi za tem, da se čimprej ustvari splošno evropski mir in vzajemnost. Članek je izročil zastopnikom nemških listov, da ga objavijo v vseh večjih nemških mestih. Baron Robert Faber-Luce navaja o francoskem panevropskem pokretu sledeče:

Izvor pokreta, ki stremi za tem, da omogoči na konservativni podlagi splošno evropsko pomirjenje, in sicer na ta način, da se v prvi vrsti odpravijo vsa francosko-nemška nesoglasja, leži v mladi generaciji, ki je tekom vojne dozorela k novemu pravičnemu življenjskemu in svetovnemu naziranju. Ta mladina bi rada tako v Franciji kakor v Nemčiji in pri ostalih evropskih narodih oživila duh odkritosti, poštenosti in istinitosti. V tej mladini kliče nova vera, vera, ki je oživela po prehodu skozi kaos. Mladina veruje v novo življenje ter odklanja dosedanje varljivo stran pota materialistične politike. Mi hočemo živeti v duhu resnice, ki je edina v stanju, da tvori temelj plodnega sodelovanja nacionalnih krogov v vseh kulturnih državah Evrope. «Droite Nouvelle» je nastala v Franciji kot protitež stare šovinistične desnice. Mladi pokret se hoče razviti v splošno evropsko stranko s programom solidarnosti vseh narodov. Prvi pokret se je pojavil meseca maja 1924, ko so levičarske stranke pariškega parlamenta sprejele program sporazuma z Nemčijo na gospodarskem temelju. Kar je tedaj francoska levica storila iz oportunistične koristnosti, hoče pretvoriti mlada desnica radikalne omladine v pozitivno usmerjeno dejanje. Nov pokret je v oster nasprotju z «Action Française», ki nasprotuje splošnoevropskemu duhu. — Mlada Francija hrepeni po ozdravljenju. Francija je predstavljala pod Ludvikom XIV tretjino prebivalstva Evrope. Danes obsega komaj dvajseti del notranje ozir zahteva nov pokret, da se pobija revolucionarno razpadanje družbe. Geslo sameživljanja poedincev mora nadomestiti s čustvom skupnosti. Vsakemu razumnemu človeku je jasno, da Francija ne more voditi da es take zunanje politike, kakor svojčas, ko je tvorila tretjino prebivalstva Evrope. Sedaj ne gre več za hegemonijo na kontinentu. Evropa je postala večja. Francija na služ skupni evropski veličini. V tej službi in v teh nalogah bo našla svojo lastno obnovo. Pred vojno so poizkušali levičarski elementi, da ustvarijo enotno evropsko fronto proti vojni. Ta poskus ni uspel. Sedaj gre za to, da poskusimo s desni strani in da prepričamo desničarske stranke vseh evropskih narodov o potrebi novega uni.

Pokret bodo poizkušali razširiti po Evropi na ta način, da bodo v vseh evropskih državah ustanovljene med nacionalnimi krogi posebne sekcije. Glasilo tega pokreta «Vers l'union» lo prinalo članke in razprave v vseh evropskih jezikih. V kratkem izide v Nc čiji popolnoma nemško pisana revija, ki bo v službi tega pokreta med nemškim narodom.

Za božične praznike prinašamo vsem kinobiskovalcem senzacionalno iznenađenje!

Oba dneva ob: pol 11. 3., pol 5. 6., pol 8. 9. predvajamo najlepši najboljši in končno poslednji vefilmski najlepši človeka sveta, vsem dobro znanega pod imenom

RUDOLFO VALENTINO

Ves čar skrivnosti, sijaj in razkošje Orijenta ter strastne ljubezni sijajno je prikazano v monumentalnem filmskem veleumotvoru

SEIKOV SIN

ljubav mladega šejka in temperamentne plesalke

ot krasna partnerica nepozabnega Valentina briljira idealno lepa

VILMA BANKY

rokrasni naravni posnetki iz Alžira na meji pešne Sahare — Sijajna igra — Lepi igralci — Razkošna sprema — Kolosalna režija — Najlepši vefilmski vseh časov — Preskrbite si vstopnice v predprodaji, ker je povpraševanje že sedaj ogromno

ELITNI KINO MATICA

Feradbeg Draga obsojen na dvajset let ječe

Beograd, 24. decembra. p. V Kosovski Mitrovici je bila včeraj izrečena sodba v procesu proti Feradbegu Dragi Zanimanje za sodbo je bilo med ljudstvom velikansko. Sodno dvorano je napolnil v pretežni meri muslimanski živeli, ki je z napeto pozornostjo pričakoval objavo.

Ob 3 in 15 minut je pozval predsednik sodišča v dvorano novinarje in branitelje. Feradbeg Draga je stal ves čas poleg za rožne klopi. Pogledi so mu uhajali skozi okno. Bil je zelo nervozen; ves čas je sukal svoje brke in prestopal z noge na nogo. Sodišče je proglasilo Feradbega Drago krivim oboja. Bil je obsojen na dvajset let ječe, ker je ubil tri kmete iz Sočanije in ker je nabiral pod avstralsko okupacijo prostovoljce za boj proti Srbom na solunski fronti. V zadevi prištinski afere je bil obtoženec oproščen. Feradbegov tovariš Ibrahim Cerkas je bil oproščen.

Po razglavljenju sodbe je orožništvo oddalo obsojenca v ječo. Njegov branitelj je vložil ničnostno pritožbo. Obsojenec je bil tako dejan v lahke okove Turke so sprejeli sodbo z nezadovoljstvom domačini pa velikim zadovoljenjem.

Madžarska amnestija

— Budimpešta, 24. decembra. Letošnje običajne božične amnestije je deležnih samo 40 obsojencev, med njimi 15 novinarjev.

Poljsko-nemški dogovori

— Varšava, 24. decembra. Pooblaščen zastopnik Poljske in Nemčije so podpisali več dogovorov, ki se nanašajo na razne sporne točke med Nemčijo in Poljsko. Devetega decembra je bila podpisana v Berlinu izseleniška konvencija, ki ureja vprašanje nemških in poljskih izseljencev. Nih poljedelskih delavcev za leto 1927. Tu d vprašanje spornih slučajev državljanstva je bilo rešeno na podlagi dunajskih konvencij.

Politične beležke

Klerikalci in razpust trgovske zbornice

«Slovenec» z vs vnuemo zagovarja dr. Krajača, ki je kot minister v demisiji razpustil še ne konstituirano Zbornico za trgovino, obrt in industrijo. Klerikalni avtonomisti se bori proti avtonomnemu zastopstvu slovenskih gospodarskih krogov. «Slovenec» sicer pravi, da ne ve, kako je dr. Krajača utemeljil in podprl svoj ukrep, vendar pa navdušeno poudarja njegovi nezakonnosti in laži, da je volitve v trgovsko zbornico vodila SDS v znamenju goljufije, da se sleparije nanašajo na tisoče glasov in da je SDS volilni izid prizgajala! Slovenske organizacije slovenskih gospodarskih krogov, trgovski gremiji in obrtniške zdruške ki se postavljale kandidatke za zbornične volitve in vodile agitacijsko zanje, naj si dobro zapomnijo to. «Slovenec» trdi, da so goljufije in sleparije ugotovljene in dokazane, navedel pa ni ne ob volitvah niti sedaj nobenih dejstev. Seveda tudi laže, da je komisija dr. Krajača ugotovila, da so bile volitve potvorne. Pri tem ga nič ne ovira dejstvo, da klerikalni zastopniki v volilni komisiji v Ljubljani tega niso mogli ugotoviti, kakor tudi ne dejstvo, da so volitve vodili klerikalni ekspozienti. S svojim zagovorom postopanja dr. Krajača so se klerikalci popolnoma razkrinkali in dokazali, koliko so bili vredne njihove besede pred zborničnimi volitvami. O potrebi dela v slovenskem »gospodarskem parlamentu« Pol milijona dinarjev so veljale zbornične volitve in ta denar so plačali s svojimi dokladami slovenski trgovci in obrtniki. Klerikalci zahtevajo da bi plačali še pol milijona dinarjev, da bi delo v zbornici še nadalje počivalo, da bi naš trgovec in obrtnik bili še nadalje prisiljeni k molku samo zato da se zadosti maščevanosti in častilomnosti kolovodij, ki so doživeli pri volitvah poraz za svoj nastop proti kandidatom stanovskih organizacij naših trgovcev, obrtnikov in industrijev. Toda trgovec in obrtnik kljub temu ne hodo molčali, ampak bodo govorili še tako, da bodo še dolgo hodela učela tako klerikalce kakor vse njihove pomagače. Kar pa se tiče psovka «Slovenca» proti sam demokratom ne bomo odgovarjali, ker nam je v zadostje to, da je na nem podoben kot izdajatelj — katoliški duhovnik dr. Kulovec, ki se nas ne upa tožiti radi očitka, da je lažal.

Politikujoča cerkev

Včerajšnji «Slovenec» objavlja brzdavko, ki so jo poslali dr. Korošcu duhovniški ljubljanske okoliške dekanije glede na njegovo izjavo, ko je zavrnil Uzunović sprejem klerikalne stranke v Uzdruženje. Brzdavka se glasi: «Duhovniki ljubljanske okoliške izrekamo soglasno zahvalo za Vašo odločno in jasno izjavo ter prosimo da v tej smeri vztrajate — Dekan Zabret». Ta brzdavka dokazuje, da se duhovniki ljubljanske okoliške ne izrekajo za dr. Koroščevo avtonomistično politiko kot pristaži SLS, ampak kot predstavniki cerkve, ker to niso podpisali posamezniki, ampak dekan Zabret kot predstavnik duhovščine v ljubljanski okoliši. To se pravi, da se katoliška cerkev isto veta z dr. Koroščevo polomijado. Seveda je to grda zloraba. Če bi n pr podpis veliki župan v imeu celokupnega državnega uradništva svoje oblasti tako izjavil povodom zadnjega Pribečevićevega govora, bi bili vsi križi dol in nalbrži bi bili tudi dr. Zabret silno ogrožen. Po pravici A klerikalna logika je pač ta, da je za klerikalce najvišja zasluga, kar je za druge največji zločin. Izjava dr. Zabreta je v ostalem najboljša ilustracija k rditvi g. Korošca, da SLS — ni klerikalna stranka.

„Jutro“ Slovincem za Božič

Veselo sporočilo vsem naročnikom in čitateljem

V stalni brigi za napredek našega lista ter v skrbi za zadovoljstvo njegovih nešteti prijateljev smo tudi letos pripravili za novo leto

veliko izpopolnitev »Jutra«

Naš list je postal mogočen postopovalec med slovenskim človekom, njegovo domovino ter velikim svetom. «Jutro» je ponosno na svoj sloves, da je po svoji vsebini eden izmed prvih dnevnikov v Jugoslaviji pomost, da se krogi njegovih prijateljev širi od meseca do meseca tako, da «Jutra» danes do števila stalnih naročnikov ne prekašajo niti ene novine v celi državi.

Čim širši na je krog «Jutrovih» čitateljev, tem popolnejši so vsebini in tem večji mora biti njegov obseg, ako hoče ustrežati raznovrstnim in številnim potrebam širokih slojev našega ljudstva. In tako je mogoče, da ostane «Jutro» zanesljiv in kolikor mogoče popoln posrednik z življenjem in svetom.

Razumevajoč svojo žurnalistično nalogo tako smo se ne straheli se ne truda ne novih stroškov, odločili, da začne v novem letu v «Jutru» izhajati

posebna tedenska priloga

„Življenje in svet“

Tednik «Življenje in svet» bo poučno in zabavno glasilo. Urejevati ga bomo »skušali tako, da bo oziraje se na dognanja moderne znanosti, nisan lahkonumljivo zanimivo in pestro, da bo mogel zadovoljiti slehernega čitatelja ne glede na stan in predizobrazbo. Vsaka bo lahko našel v njem mnogo pomembnega zanimivega in prijetnega. Cela vrsta rubrik iz raznih panog lajnega življenja bo nudila stalen vir dobrih informacij, nasvetov in mišljajev. Sestavki bodo po možnosti ilustrirani.

Naročniki «Jutra» bodo prejemali tedensko prilogo «Življenje in svet» brez vsakega povzročila naročnine, ki ostane tudi v bodočem letu ista in znaša na mesec 25 Din. Priloga «Življenje in svet» bo izhajala ob sobotah v obliki zloženega «Jutra» na 16 oziroma 32 straneh in bo tednik zase, ki bo tvoril na koncu leta debelo knjigo.

Prepričani smo, da smo preskrbeli s tednikom «Življenje in svet» prilogo kakršne dosedaj še nima v naši državi noben drug list. Nadejamo se zato, da se bodo naši dosedanj naročniki še tesneje strnili okoli «Jutra», prav tako pa, da se bodo njim pridružili še novi tisoči. «Jutro» mora v vsako hišo!

„JUTRO“

Tone - Francoz iz Šiške

28letni Tone Repe iz Šiške je pred časom dezertiral od vojakov, ki jih je služil pri konjeništem polku v Subotici. Ušel je na Madžarsko in se nato umaknil v Italijo, kjer je odšel v Francijo, kjer je po raznih gostilnah in hotelih živil jedilno orodje. Čez leto dni se je vrnil nazaj v Italijo, kjer je živel v Trstu, končno pa se povrnil v Ljubljano. Tu se je nakrat domislil, da je cel Francoz. Zmislilo mu je namreč denarja, pa je stopil na francoski konzulat in zahteval podporo. Ker pa je francoski bolj lomil ko govoril, so spoznali v njem sleparja in ga izročili policiji. Toda Repe je hotel i tu ostati Francoz in ni hotel govoriti drugeje. Poklicali so zato njegovo mater iz Šiške, ki je dejala: «Seveda je to naš Tone!» naker šele je Tone končno vendarle izpogovoril slovenski Moral se je povrniti zopet k vojakom, kjer jim je po službi zopet ušel. Tečaj je prišel Tone krasti po ljubljani koleza. Živel je tu pod imenom Jožef Noje in si naprti na vest tudi različne goljufije.

Včeraj so ga končno vendarle prijeli orožniki v Podnartu, ko je malo prej sedel na novem kolezu, ki ga je ukradel izpred župnišča v Kranju. Sedaj bo šel Tone zopet nazaj k vojakom, ki jih bo za seveda služil v luknji.

Krjava tragedija blaznega zdravnika

V Fischerjevem hotelu v Reichenau se je pred mesecem nastanil egipčanski zdravnik dr. Mazur-Riffidbej s svojo soprogo. Prišel je iz Aleksandrije da se odpočije, ker je bolehal na živcih.

Nedavni večer je soproga začela na njem opažati znake blaznosti. Iz kovčega je privlekel vso svojo gotovino v angleških bankovcih, katere je začel naglo trgati in je drobce končno vrzel v stranišče. Ko ga je žena začela ljubno nagovarjati je mož v polni blaznosti privlekel izpod postelje strešno opeko, katero je dotle imel iz neznanih razlogov pri sebi ter je svojo ženo tako obdelal po glavi da se je zgrudila v krvi. Na niene strašne krike je prihitelo hotelsko osebje, ki pa je našlo vrata zaklenjena in je siloma vdrl v sobo. V istem hipu ko so vrata popustila se je blazni zdravnik popel na okno ter se pognal s prvega nadstropja na zemljo.

Praven so zdravniki mogli odpraviti z mesta je izdihnil radi težkih notranjih poškodb. Žena pa uteke v bolnici okrevati četudi so poškodbe na glavi zelo globoke.

Oprostilna sodba ubijalca svoje žene

Pred dunajskim porotnim sodiščem je te dni stal mesarski pomočnik Wimpasinger, ki je koncem junija razkosal svojo ženo ter skušal dele njenega telesa zmetati v Donavo, v čemer pa ga je preprečil neki izralec, ki je takoj poklical stražnika.

Razprava je bila za Dunajčane ena največjih senzacij zadnjega časa. Morilec se je zagovarjal da ženo ubil v samoobrambi in v skrajnem razburjenju. Tudi prilo se potrdile da je bila pokojnica zelo nadležna in prepirljiva ženska. Zakonsko življenje med obema je bil pravi pekel.

Porotniki so pod neposrednim vpli-

vom obtoženčevih izpovedb in zagovornikovih čvrstih argumentov soglasno zanikali vprašanje o umoru — in tako so Dunajčani doživeli končno senzacijo v tem, da je bil Wimpasinger v torek oproščen.

Pri razglasitvi oprostilne sodbe je prišlo do živahnih prizorov. Wimpasinger je jokaje planil okrog vrata zagovornika in ga objemal občinstvo je ploskalo ter z ovacijami spremljalo iz dvorane na svobodo, katere je takoj po razglasitvi sodbe postal zopet deležen.

Nov korak k samostojnosti Filipinov

— Washington, 24. decembra. Polkovnik Thompson, ki ga je odposlal predsednik Coolidge na Filipine, predlaga v svojem poročilu nastopne ukrepe: Leta 1928 obljubljena samostojnost Filipinov se odgodi, pač pa se dajo Filipinom v čisto notranje politične vprašanih pravice razširjenega filipinskega parlamenta, torej praktična avtonomija.

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Sobota, 25. ob 13. «Triglavski hajka» Izv. (Znižane cene). Ob 20. «Kovarnstvo in ljubzen» Izv. (Znižane cene). Nedelja, 26. ob 15. «Peterkove poslednje sanje» Izv. (Znižane cene). Ob 20. «Slaba vest» Izv. (Znižane cene). Ponedeljek, 27. «Stalni gost», «Boubouroche» B. Torek, 28. Zaprto. Sreda, 29. «Skopuha» D. Četrtek, 30. «Jov» A. Petek, 31. Zaprto.

Ljubljanska opera

Sobota, 25. Premijera Mozartove opere «Così fan tutte» Izv. (Znižane cene). Nedelja, 26. ob 20. «Grafica Marica» Izv. (Znižane cene). Ponedeljek, 27. Zaprto. Torek, 28. «Manon» C. Sreda, 29. «Carmen» E.

Mariborsko gledališče

Sobota, 25. ob 13. «Pepelka» Ob 20. «Orlov» Premijera (Izven). Nedelja, 26. ob 15. «Veseli kmetič» Ob 20. «Orlov» Ponedeljek, 27. Zaprto. Torek, 28. «Ljubzen» A. Kuponi Zadnjič v sezoni.

Neomajna ljubzen

«Saj se ne upiram tvoji zaroki ampak tisti tvoj izvoljenec naj vsaj pride v hišo, da se spoznamo.» «Sama sem mu že rekla pa mi je dejal, da te je že itak videl na cesti.» «No, in kaj je rekel?» «Da me kljub temu vzame.»

Narobe

«Minka se je na res hitro potolažila za svojim prvim možem.» «Zato je na že drugi ves obupan.»

Opravičilo

«Obtoženec kako ste mogli biti kot inteligenten človek tako robati, da ste razbili ulično svetilko.» «Him imel sem mlado in lepo spremljevalko.» «Kaj ima ta spremljevalka opraviti s svetilko.» «No ja — od daleč sem zagledal svojo ženo, ki me je šla iskat.»

Daruite za poplavlence!

Urejuje Franc Puc. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adol. Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd kot tiskararja Fran. Izeršek. Za umeratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.